

**TRABAJO FINAL DE GRADO EN TRADUCCIÓN E
INTERPRETACIÓN**

TREBALL FINAL DE GRAU EN TRADUCCIÓ I INTERPRETACIÓ

Departament de Traducció i Comunicació

TÍTULO / TÍTOL

**“Importa l’accent? L’impacte de l’accent en la qualitat
percebuda i el nivell de satisfacció de l’oient en la interpretació
simultània” amb accents no nadius català i castellà.**

Rèplica d’experiment.

Autor/a:

Judith Ripollés Folch

Tutor/a:

María Amparo Jiménez Ivars

Fecha de lectura/ Data de lectura: setembre 2015

Resumen/ Resum:

En la interpretació simultània són molts els paràmetres que poden afectar en major o menor mesura a la qualitat que l'oient percep en aquesta. Aquests paràmetres es poden dividir en dos grups: verbals i no verbals, encara que en alguns casos la classificació no siga fàcil. Entre molts altres paràmetres no verbals trobem l'accent, el paràmetre protagonista d'aquell treball. Nosaltres ens hem centrat en la influència que té aquest en la interpretació quan es tracta d'un tipus d'accent determinat: l'accent no nadiu, aquell que pot presentar un intèrpret quan parla en la seua llengua B o C, és a dir en una llengua que no és la seua llengua materna. Per tal de poder avaluar com afecta l'accent no nadiu a la qualitat percebuda pels oients d'una interpretació simultània hem portat a terme la rèplica d'un experiment d'Andrew Cheung realitzat l'any 2003. En l'experiment original, les llengües utilitzades són el mandarí i el cantonès, mentre que nosaltres hem escollit el català i el castellà com a llengües de treball. Trobem semblances en el context sociolingüístic d'ambdós parells de llengües i per això hem fet aquesta elecció. La primera hipòtesi que hem volgut provar és, de la mateixa manera que en l'experiment original, si els parlants de la llengua majoritària (castellà) tenen més tolerància a un accent no nadiu, en aquest cas el d'un parlant de la llengua minoritària (català) que interpreta en castellà quan aquesta no és la seua llengua materna. La segona, és si existeix una correlació directa entre l'accent no nadiu i la percepció de qualitat en una interpretació o no.

Palabras clave/ Paraules clau: (5)

Qualitat, interpretació simultània, accent no nadiu, castellà, català.

Índex

1	Introducció	4
1.1	Justificació i motivació personal.....	4
2	Contextualització de l'objecte d'estudi	5
2.1	La qualitat en la interpretació i els paràmetres	5
2.2	L'accent	7
2.2.1	La percepció de l'accent des de la perspectiva de l'adquisició d'una segona llengua.....	7
2.2.2	L'accent no nadiu en la interpretació simultània.....	9
2.2.3	L'experiment original: Does accent matter? The impact of accent in simultaneous interpretation into mandarin and Cantonese on perceived performance quality and listener satisfaction level. Andrew Cheung. Hong Kong Polytechnic University.....	11
3	Estudi empíric	12
3.1	Objecte d'estudi	12
3.1.1	Antecedents	12
3.2	Objectiu.....	14
3.3	Hipòtesi.....	14
3.4	Variables	14
3.5	Mostra	15
3.6	Instruments de mesura	15
3.7	Procediment	15
3.8	Anàlisi de dades:.....	17
4	Conclusions	19
5	Bibliografia.....	21
6	Annex	22
6.1	Qüestionari d'avaluació	22
6.2	Transcripcions.....	25
6.2.1	Castellà	25
6.2.2	Català.....	26
6.3	Vídeos	27

1 Introducció

1.1 Justificació i motivació personal

En aquest treball de final de grau hem volgut estudiar i centrar-nos en el camp de la interpretació. La interpretació és una disciplina que en ocasions passa una mica desapercibuda. Per citar un exemple concret, en la nostra titulació de grau les hores que li podem dedicar són més bé poques. En comparació amb la traducció, el nombre de crèdits destinats a la interpretació és molt reduït, només es treballa aquesta en els dos últims cursos i en cas de no escollir l'itinerari d'especialització, és una assignatura que es cursa només en tercer, això si, dividida en dos parts diferenciades, interpretació consecutiva i interpretació simultània. Si en l'últim curs del grau volem especialitzar-nos més en aquest camp, tenim la oportunitat d'escollir fins a tres assignatures diferents: interpretació simultània, interpretació consecutiva, i mediació intercultural (que en la pràctica és una assignatura d'interpretació d'enllaç). Les poques hores que podem treballar aquest camp no són suficients per arribar a un grau de coneixement com el que en canvi, si que adquirim amb la traducció, i aquest és un del motius pels quals hem decidit fer protagonista d'aquest treball de final de grau a la interpretació. Un dels altres motius és simplement la preferència personal. Encara que en el grau estudiem els dos conceptes de manera que els relacionem molt entre ells, la personalitat i les destreses d'un intèrpret res tenen a veure moltes vegades amb les d'un traductor. El dinamisme, la rapidesa, la obligació saber de tot un poc però sense ser especialista en res, la necessària capacitat de calma en moments de nervis i el no poder corregir amb el botó "suprimir" el que ja s'ha dit de la mateixa manera que esborrem un text escrit... Considerem la interpretació un món sencer per descobrir i una de les destreses més interessants relacionades amb l'aprenentatge de llengües. Però el camp de la interpretació és inabastable, així que per tal d'acotar una mica més el camp d'estudi, ens hem centrat en una única modalitat d'aquesta, la interpretació simultània.

Dins de la interpretació simultània ens criden especialment l'atenció els paràmetres de la qualitat en la interpretació. En trobem diversos que poden afectar a la qualitat d'aquesta, i un d'ells és l'accent, en concret l'accent no nadiu. Segons Collados Aís *et al* (2003) la reticència cap a la interpretació simultània inversa ha contribuït a la falta d'estudi d'aquest paràmetre en la interpretació. Degut a l'interès que va despertar en nosaltres l'accent no nadiu i la incidència d'aquest en els oients, vam decidir fer una

rèplica d'un experiment d'Andrew Cheung portat a terme a Hong Kong. Per les similituds entre el context sociolingüístic de l'experiment original i el d'aquesta rèplica, ens vam decidir a comprovar si aquestes afectaven de la mateixa manera dos parells de llengües tan diferents entre ells lingüísticament parlant però no tant social i políticament. En ambdós casos estudiem realitats en les que conviuen dos llengües diferents, que poden utilitzar-se en qualsevol context, i són motiu de controvèrsia al despertar en els seus respectius parlants certes reticències cap a l'altra llengua per motius polítics. Una és la llengua regional i l'altra la nacional, i encara que les dos comparteixen oficialitat no ens trobem amb un ús igualitari. Obtindrem els mateixos resultats amb els accents no nadius castellà i català que amb el cantonès i el mandarí? Seguidament ho veurem.

2 Contextualització de l'objecte d'estudi

2.1 La qualitat en la interpretació i els paràmetres

Segons Gile (2003) la qualitat de la interpretació varia segons els usuaris, i defineix la qualitat d'aquesta com la suma de la fidelitat informativa, la propietat del llenguatge, la qualitat de la veu i la situació. Aquesta definició es basa en el resultat i no en el procés, ja que allò important al cap i a la fi és el producte final. Soler Caamaño (2006) considera la qualitat un aspecte multi-disciplinar en el que repercuteixen molts altres factors, les normes i els estàndards ideals. Grbić (2008) analitza la qualitat com a un concepte relatiu, ja que depèn de l'avaluador i del context.

A partir dels anys vuitanta van començar a realitzar-se treballs teòrics que van marcar les bases dels futurs treballs empírics que arriben al dia de hui. Les definicions de Soler Caamaño (2006), Gile (2003) i Grbić (2008) es troben dins d'alguns d'aquests estudis. Viezzi (1996, 1999, 2002, 2011) va elaborar una sèrie de paràmetres que ens permeteren estudiar científicament allò difícilment mesurable i va intentar donar un enfocament global a la qualitat en interpretació: equivalència, precisió, adequació i disponibilitat. Segons Cartellieri (1983) era necessari fixar una sèrie de característiques la quantitat de les quals podria convertir-se en criteris de qualitat.

Des d'aleshores han sigut diversos els estudis sobre la qualitat en la interpretació. Bühler (1986) va portar a terme el que considerem el primer estudi empíric sobre les expectatives dels usuaris a fi d'identificar i avaluar diferents paràmetres sobre la qualitat

en interpretació simultània. En el seu estudi van participar quaranta set intèrprets professionals. Mitjançant qüestionaris va analitzar les expectatives i l'avaluació de la qualitat discriminant diferents paràmetres de qualitat: accent nadiu, veu agradable, fluïdesa, coherència interna, transmissió del sentit del discurs original, transmissió completa, ús gramatical correcte, terminologia adequada, estil, preparació de la conferència, resistència, aplom, aspecte agradable, fiabilitat, capacitat de treball en equip i reacció positiva dels enquestats. Cada enquestat tenia que indicar si considerava cada aspecte molt important, important, poc important o irrellevant. Més tard Kurz (1989) va utilitzar vuit dels criteris de Bühler i va realitzar l'enquesta a un grup de delegats d'una conferència mèdica. En els resultats, es van considerar menys importants en comparació amb els resultats de Bühler paràmetres com l'accent, la veu, la fluïdesa, la transmissió integral del sentit i la correcció gramatical. En altres estudis realitzats posteriorment es repeteix aquesta diferència. Gile (1990) va realitzar el primer estudi empíric sobre les reaccions a una interpretació simultània. Els delegats d'una conferència mèdica puntuaven en una escala de l'1 al 5 la qualitat global de la interpretació, la qualitat lingüística i terminològica, la fidelitat, la veu, el ritme i l'entonació dels intèrprets. En els resultats es va poder observar la poca importància atribuïda a la qualitat de la veu, per exemple.

Aquestes i moltes més investigacions posteriors han identificat diferents paràmetres que tenen major i menor pes en l'avaluació de la qualitat de la interpretació simultània. Segons Garzone (2003) la dificultat a l'hora de definir la qualitat es deu en part a que aquesta es considera la suma d'aspectes heterogenis en els que estan implicats els diferents actors de l'esdeveniment interpretatiu. En les enquestes s'han de tenir en compte aquests criteris, i açò multiplica el nombre de paràmetres involucrats. Bühler (1986) va aïllar setze paràmetres, i el grup ECIS (2007) els va reduir a onze i posteriorment a deu: van fusionar transmissió correcta i completa del discurs original, van eliminar el paràmetre gramaticalitat i van afegir el de primeres impressions. Pradas Macías (2011) proposà una homogeneïtzació d'aquests paràmetres amb l'objectiu de poder comparar els resultats obtinguts. Aquests paràmetres es poden dividir en verbals o no verbals. Així, dins dels verbals trobem la transmissió correcta i completa del discurs original, la gramaticalitat i la terminologia. Entre els no verbals es troben la formació de primeres impressions, l'accent, l'agradabilitat de la veu, la fluïdesa, l'entonació i la dicció. Segons Collados Aís (2007) els paràmetres verbals es consideren més importants

en l'avaluació d'una interpretació des del punt de vista de les expectatives, ocupant els primers llocs, encara que les expectatives dels usuaris es veuen condicionades pel tipus d'esdeveniment (tècnic, mèdic...) que propicia una major valoració del contingut. Posteriorment en el treball d'avaluació de la qualitat en la interpretació simultània de Collados Aís *et al.* (2007) s'arriba a uns resultats que confirmen la importància dels paràmetres no verbals juntament amb els verbals. De tota manera, no existeix uniformitat a l'hora de decidir els paràmetres d'avaluació, i aquests varien en diferents estudis teòrics i experimentals.

2.2 L'accent

Com hem observat en l'apartat anterior, són molts els factors que poden afectar a la qualitat de la interpretació simultània, o més ben dit a la percepció de qualitat d'aquesta que té l'oient, ja que clarament hi parlem d'un fet completament subjectiu. Hem observat que al llarg dels anys han sigut diverses les investigacions que s'han centrat en l'estudi d'aquests factors i de com incideixen en una interpretació simultània. Nosaltres hem escollit d'entre tots ells l'accent com a protagonista d'aquest experiment, en concret, l'accent no nadiu.

2.2.1 La percepció de l'accent des de la perspectiva de l'adquisició d'una segona llengua

En els següents apartats teòrics, ens centrarem en el treball d'Elisabeth Stévaux, publicat l'any 2007. El capítol es titula «La incidencia del parámetro acento» i es troba dins de la publicació «La evaluación de la calidad en interpretación simultánea: parámetros de incidencia», publicada per l'editorial Comares. En aquesta investigació col·laboren també en diversos capítols Ángela Collados, Esperanza Macarena Pradas Macías i Olalla García Becerra. La major part d'informació que segueix està extreta del seu treball.

Quan es tracta de la parla i l'accent no nadius, alguns diccionaris i treballs empírics com Galisson i Coste (1976), Munro (1998) o Intravaia (2000: 27) no han aconseguit acordar una definició que englobi tots els elements que puguin crear diferències en la percepció dels receptors. De tota manera, Stévaux utilitza en el seu treball la definició de Munro (1998: 139) que inclou la veu des de la perspectiva de l'adquisició i la didàctica de llengües:

Foreign-accented speech, for instance, can be defined as nonpathological speech produced by second language learners that differs in partially systematic ways from the speech characteristic of native speakers of a given dialect. The types of differences suggested by this definition include phone substitutions, deletions, and distortions; nonnative stress, rhythm, and intonation; and nonnative voice quality.

Segons Carcedo González (1998: 73-4) i Poch Olivé (1999:68) *apud* Stévaux (2007), trobem una distinció entre els accents no nadius. Aquests serien dos, l'accent estranger fonològic, és a dir, la representació errònia o absent d'una categoria fonològica entera per limitacions cognitives que afectaria tant la percepció com la producció, podent donar lloc a una mala interpretació de les dades o el missatge en si; i l'accent estranger fonètic. Aquest segon seria menys greu, ja que la seua presència significaria que l'aprenent no nadiu d'aquesta llengua ha pogut adquirir la representació fonològica correcta, però o bé no ha aconseguit adquirir la seua representació productiva, o bé no ha aconseguit instaurar les rutines articulatòries necessàries, i d'aquesta manera tan sols deixaria una impressió d'accent més o menys marcat. Les diferents investigacions dedicades a la incidència de l'accent no nadiu en la comunicació ens mostren globalment els problemes que aquest causa en el receptor, encara que la opinió del subjecte quan escolta aquest accent pot variar segons els oients, parlants i accents, i també segons la influència de diferents factors psicològics o afectius que poden afectar en la intel·ligibilitat del missatge, la irritació o distracció de l'oient, les avaluacions dels diferents fragments així com la personalitat de l'orador o la capacitat d'emmagatzematge de la informació rebuda (Stévaux 2007).

De totes aquestes investigacions, ens resulten vertaderament interessants per a la interpretació els resultats relacionats amb la influència d'algunes deficiències trobades en l'accent no nadiu, la gramàtica i la pronunciació (Stévaux, 2007). Segons Schairer (1992: 310-316) és difícil diferenciar entre aquests dos tipus d'error, però d'altres com Derwing i Munro (1997) indiquen que existeixen certes correlacions entre aquests dos paràmetres, així com també una sobrevaloració de la importància de la gramàtica. Aquesta es percep com una causa de l'accent no nadiu per a fins un 46% dels jutges en la investigació de Derwing i Munro (1997: 10-11), i Tardif i d'Anglejan (1981, *apud* Eisenstein 1983:167) comproven que l'accent més marcat empitjorà les avaluacions dels jutges. Aquests van considerar els estímuls menys intel·ligibles i gramaticals, i també més irritants que la part del text llegida per parlants amb accents menys pronunciat. Açò es reflexa fins al punt de que la mitat dels jutges nadius van percebre errors gramaticals

que en realitat no existien, encara que no es pot descartar que l'accent en si mateix fos considerat un error per ells. Segons Cargile i Giles (1999), els estereotipus socials o estètics associats als accents, ja siguin nadius o no, podrien provocar que l'interès pel parlant o els esforços per entendre'l fossin menors, o fer que fins i tot la percepció de la personalitat o la intel·ligibilitat del parlant canviï. Si generalitzem, la majoria d'investigacions mostren avaluacions més baixes en diferents camps en accents no nadius, i fins i tot alguns estudis (Rubin i Smith 1990: 337) han determinat que estudiants consideraven pitjors professors que els nadius els ajudants estrangers al detectar un accent marcat. Breshnahan *et al.* (2002: 177) van comprovar que les valoracions de l'atractiu personal, estatus i dinamisme que se li atorgaven al nord-americà nadiu superaven sempre als no nadius fins i tot quan l'accent no nadiu d'aquests s'entenia perfectament.

2.2.2 L'accent no nadiu en la interpretació simultània

La poca informació que tenim d'aquest paràmetre que pot afectar a la qualitat d'una interpretació simultània es deu en part a les reticències que ha despertat sempre la interpretació simultània inversa, és a dir, cap a la llengua B d'un intèrpret i no cap a la llengua A (Collados Aís *et al* 2003), que suposa per a l'intèrpret en moltes ocasions interpretar en una llengua que no és la seua llengua materna i en la que pot arribar a mostrar un marcat accent no nadiu.

La negativitat amb què s'ha percebut sempre la interpretació inversa potser haja contribuït a que l'accent no nadiu siga un dels temes menys estudiats en interpretació, encara que l'accent no nadiu apareix en el primer moment que naix la interpretació simultània en els processos de Nuremberg. El nombre d'intèrprets que tenien que realitzar la interpretació simultània a una llengua que no era la seua llengua nativa era elevat. Sobre Nuremberg, Gaskin (1990, *apud* Baigorri Jalón 2000: 291-292) ja explica que alguns magistrats es van queixar en els judicis de com d'esgotador era escoltar durant sis hores un anglès amb moltíssim accent estranger, i segons Baigorri Jalón (2000: 292) aquesta expressió de protesta és un factor important quan valorem si és preferible que l'intèrpret treballi des de o cap a la seua llengua nativa:

Un cert accent estranger seria tolerable i es podria considerar un tret exòtic atribuïble a qualsevol poliglota que manca d'arrels o pàtria lingüístiques, però una falta molt acusada de naturalitat en la llengua pot

tenir un efecte negatiu al ser un element aliè, un *soroll* que entorpeix la recepció del discurs.¹

Brisau *et al.* (1994: 84-90) consideren que l'absència de pronunciació que s'aproximi a la d'un accent nadiu podria ser un obstacle per a la comprensió oral fins i tot per als intèrprets que treballen cap a la seva llengua materna, mentre que en els intèrprets que necessiten interpretar cap a una o dos llengües B, una pronunciació quasi nativa seria imprescindible. En canvi, segons Martin (2003: 432), l'accent estranger no minva la comunicació per si mateix:

Al contrari, cal imaginar que contribueix al realisme d'una situació en la qual determinats receptors estan escoltant la veu de l'intèrpret mentre que observen la presència física, amb gestos inclosos de l'orador original. Existeix una *suspension of disbelief* similar a la que existeix quan es contempla una pel·lícula, perquè en interpretació simultània el receptor sap que la veu que escolta no és la de l'orador, i no obstant això, assumeix les regles del joc i l'accepta com si ho fos. Al marge d'aquesta *suspension of disbelief*, podríem pensar que el fet que la veu que arriba als auriculars tingui un lleuger accent estranger afegeix realisme a la situació, ja que aquesta veu podria identificar-se amb la veu que hipotèticament tindria l'orador de poder parlar l'idioma en públic i dirigir-se directament a ell.²

Entre les degradacions formals de qualitat de la interpretació trobem la degradació de la qualitat de la veu, l'enunciació i l'accent (Darò 1990), i segons Harris (2003:10) la pronunciació, així com els altres components de la llengua de destinació, ha de ser correcta i estàndard, però amb una mica de marge per a les llengües B. Donovan (2004: 210) no deixa d'insistir en la imperfecció inherent a la llengua B, els errors de pronunciació, gramàtica i estil ocasionals, i condiciona la tolerància d'aquests errors al fet que no sigui la imperfecció tan cridanera o molesta com per a desviar l'atenció de l'oient cap a estos errors en lloc de cap al missatge. En resum, la literatura del camp de la interpretació reflexa algunes de les preocupacions en quant a la intel·ligibilitat i la distracció de l'oient quan escolta un accent no nadiu, però encara estem lluny d'establir el llindar de tolerància dels usuaris degut a la "difícil quantificació de la qualitat de la interpretació" (Gile 1983: 241) o la "gran heterogeneïtat i subjectivitat de l'apreciació de paràmetres no verbals" (Collados Aís 1998: 44).

La comparació dels resultats de treballs sobre interpretació simultània i accent no nadiu es dificulta degut a les divergències en la selecció, l'agrupació i la formulació de

¹ La traducció d'aquesta citació és pròpia.

² La traducció d'aquesta citació és pròpia.

paràmetres i preguntes que s'han utilitzat als qüestionaris aplicats pels diferents investigadors, Pradas Macías (2003: 375), però cal recalcar que fins la data, tots els estudis d'expectatives sobre la interpretació simultània que s'han aplicat tant a intèrprets com a usuaris coincideixen en donar-li una major importància a la transmissió correcta i la cohesió lògica front a paràmetres de forma o presentació, i dintre d'aquests paràmetres, a l'accent no nadiu se li atribueix una importància mínima en tots els estudis (Stévaux, 2007).

2.2.3 L'experiment original: Does accent matter? The impact of accent in simultaneous interpretation into mandarin and Cantonese on perceived performance quality and listener satisfaction level. Andrew Cheung. Hong Kong Polytechnic University

El treball de Cheung (2003) a Hong Kong va ser el primer treball d'avaluació aplicat a la interpretació simultània basat en el paràmetre d'accent que va incloure la seua gradació així com la seua correlació amb altres paràmetres de qualitat. Les dos llengües xineses emprades en l'experiment van ser el cantonès i el mandarí. El mandarí és la llengua oficial de Xina, la majoritària, i el cantonès és la llengua minoritària parlada a Hong Kong. Entre aquestes dos llengües existeixen diferències d'estatus i d'abast: mentre que el mandarí és l'única llengua oficial del país i s'utilitza a tot arreu, el cantonès es parla principalment a Hong Kong, on s'utilitza en l'ensenyança i els mitjans de comunicació.

La primera hipòtesi que volia comprovar Cheung era si els parlants de mandarí tenien més tolerància que els parlants de cantonès davant l'accent no nadiu (en aquest cas, l'accent regional cantonès en l'intèrpret que interpretava en mandarí). La segona hipòtesi era si existia una correlació directa entre l'accent no nadiu i la qualitat que percebia l'oient en aquesta.

Els usuaris de les avaluacions foren 120 estudiants, tots de carreres tècniques de la Universitat Politècnica de Hong Kong. Aquests 120 alumnes es trobaven repartits en quatre grups experimentals, a dos d'aquests se'ls va fer escoltar una interpretació simultània amb accent mandarí i cantonès respectivament mentre que els altres dos grups (un de nadius de mandarí i un altre de cantonès) van escoltar una interpretació simultània nativa. Les avaluacions mostren la primera prova empírica en interpretació simultània d'una incidència negativa de l'accent no nadiu, que varia segons la llengua

materna dels subjectes. Els nadius de cantonès van castigar clarament la interpretació simultània amb accent mandarí, no solament en la valoració global, si no també en altres paràmetres com la fluïdesa i la claredat, o la intel·ligibilitat subjectiva. Les variables de ritme i d'accent, en canvi, van ser valorades negativament en ambdós grups que escoltaren les interpretacions amb els accents no nadius, ja fos de cantonès o de mandarí. Les opinions negatives respecte als criteris de transmissió completa, coherència i accent no nadiu foren més marcades en el cas del cantonès, i Cheung (2003: 92) baralla la possibilitat de que els nadius de cantonès es van irritar per l'accent, van deixar d'escoltar i en deixar de prendre atenció van tenir la sensació de que la interpretació simultània era incompleta. També en el grup de nadius de cantonès van ser majoria aquells que van indicar que no havien pogut entendre bé les xifres, encara que en el discurs no hi haguera cap. Els resultats per tant, al menys per als membres cantonesos de la mostra, mostren la minva de competència, intel·ligibilitat i possible distracció o irritació provocada per l'activació d'estereotips etno-lingüístics.

En conclusió, en l'experiment de Cheung es va confirmar la primera hipòtesi: els parlants de mandarí tenen una tolerància més alta que els parlants de cantonès respecte a un accent no nadiu en l'interpret. La segona hipòtesi no es va poder confirmar amb aquest experiment. Segons el resultat, els oients cantonesos tendeixen a tenir un nivell de satisfacció més baix en una interpretació simultània quan aquesta és pronunciada per un intèrpret amb accent no nadiu, però no és una tendència significativa.

3 Estudi empíric

3.1 Objecte d'estudi

Com veurem a continuació, l'experiment protagonista d'aquest treball és una rèplica de l'experiment realitzat per Andrew Cheung l'any 2003 a la Universitat Politècnica de Hong Kong.

3.1.1 Antecedents

Per tal de portar a terme este experiment, era necessari trobar un grup de persones (que després dividiríem en dos grups) dins el qual disposarem de parlants nadius de les dos llengües sotmeses a experiment, el català i el castellà. Triar aquest parell de llengües i no per exemple l'anglès i el castellà té els seus motius: les semblances que hi trobem

entre la situació del castellà i el català i el cantonès i el mandarí. Mentre que la llengua oficial a tot l'estat espanyol és el castellà, ací aquest conviu en cooficialitat amb el català. Pel que respecta a l'experiment, considerarem el castellà la llengua majoritària (el mandarí en l'experiment original) i el català la llengua minoritària (el cantonès en l'experiment original).

Encara que teòricament en la Universitat Jaume I ens trobem en un context de paritat lingüística total, en la pràctica no és difícil veure que aquesta teoria no s'acaba d'aplicar. Existint la llibertat de càtedra per part del professorat a l'hora d'escollir la llengua amb què s'imparteix classe, una gran majoria decideix utilitzar el castellà per diversos motius. Tenim constància d'açò després d'haver preguntat a alumnes de titulacions aleatòries: tant en Dret, com en Enginyeria Industrial, Mecànica i Elèctrica, Finances i Comptabilitat i Administració d'Empreses, Psicologia, Traducció i Interpretació i Estudis Anglesos l'ús d'ambdós llengües no és igual, i no arriba tampoc a ser proporcionat. Més d'un 80% de les assignatures s'imparteixen en castellà, sense importar la llengua que es marca en l'assistent de matrícula. Com ja hem dit, els motius del professorat a l'hora de triar el castellà són diversos: en moltes ocasions professors que comencen a impartir alguna assignatura en català canvien de llengua a petició de part de l'alumnat que prové de fora de la comunitat o alumnat que simplement prefereix el castellà, en altres el professorat no és de la comunitat o simplement no sap o no vol parlar en valencià (llibertat de càtedra). L'únic cas on ens trobem amb la possibilitat de matricular-se totalment en castellà o català amb la pertinent divisió de grups és en la titulació de Mestre d'Educació Primària i Mestre d'Educació Infantil. Però una vegada més, aquesta divisió és simplement teòrica. Una vegada dins l'aula el professor tria la llengua amb la que imparteix classe independentment de l'elecció dels alumnes.

D'aquesta manera, ens trobem en un context on dos llengües són cooficials teòricament però no comparteixen una oficialitat pràctica. Un fet curiós (encara que aïllat) relacionat amb açò, és que dues de les persones sotmeses a experiment es van negar en un principi (abans d'acabar d'explicar el procediment de l'experiment) a participar si tenien que avaluar la interpretació simultània en català. Per una altra part, ens n'hem adonat d'una resposta del qüestionari que reflexa (encara que no demostra, ja que es tracta d'una titulació només, i es podria tractar d'un cas aïllat si no es comprova amb les ferramentes pertinents) la nostra explicació sobre la llengua majoritària de la docència a la Universitat Jaume I. La tercera dada que se'ls demana als enquestats en el

qüestionari és que indiquen la llengua amb què estudien, i encara que un 38% dels enquestats té com a llengua materna el català, el 100% dels enquestats indiquen que la seua llengua d'estudis és el castellà.

3.2 Objectiu

L'objectiu d'aquesta rèplica és comprovar com l'accent, en aquest cas l'accent no nadiu, afecta a la percepció de qualitat d'una interpretació simultània per part dels usuaris, i veure si els resultats respecte al parell de llengües castellà-català són els mateixos que es donen en el cas del cantonès i el mandarí, és a dir, en l'experiment original.

3.3 Hipòtesi

Les hipòtesi que volem comprovar en aquesta rèplica són dos, les mateixes que les de l'experiment original. La primera és si en un context on conviuen dos llengües, els parlants de la majoritària (en aquest cas el castellà) són més tolerants a l'accent no nadiu que els parlants de la minoritària (en aquest cas el català), i la segona és si hi ha una correlació directa entre l'accent no nadiu i la percepció de qualitat de la interpretació.

3.4 Variables

La variable independent és el tipus d'accent de la intèrpret. Les dos locutores interpreten amb un pronunciant accent no nadiu. En el primer cas, la locutora que interpreta en castellà presenta un marcat accent catalanoparlant, característic de les persones que resideixen a les comarques de Castelló i no estan acostumades a parlar castellà, ja que l'han après després del català (simplement no és la seua llengua materna) i el parlen menys o en comptades ocasions. La segona locutora, que interpreta en català, ho fa amb un accent no nadiu: l'accent és el d'una persona castellanoparlant que no acostuma a parlar valencià o que l'ha adquirit com a segona llengua fora de casa o a l'escola, però no posseeix la fluïdesa que posseeix amb el primer.

La variable dependent és la percepció de la qualitat de la interpretació segons la llengua materna de l'usuari.

3.5 Mostra

Per avaluar les interpretacions simultànies vam seleccionar de manera aleatòria dues classes del segon curs de la titulació de Psicologia de la Universitat Jaume I, en les quals s'impartia l'assignatura de Psicologia Social. El motiu d'haver escollit alumnes de, per exemple Psicologia i no de Traducció, va ser la nostra preferència per trobar persones que no tingueren cap relació amb la interpretació i no pogueren veure's afectades pel coneixement de la matèria a l'hora de valorar la qualitat de la interpretació simultània. El total de persones que van participar va ser de 72, d'edats compreses entre 19 i 40 anys, 56 dones i 16 homes. El perfil dels enquestats va ser bastant homogeni: tots eren estudiants de la mateixa titulació, i una gran majoria eren dones.

3.6 Instruments de mesura

Els instruments de mesura d'aquest experiment són qüestionaris anònims. El qüestionari que vam utilitzar va ser el qüestionari validat i utilitzat pel grup ECIS l'any 2007, amb alguna modificació. En el primer apartat del qüestionari els enquestats havien d'indicar el sexe i l'edat i el següent apartat que havien de completar era el de "llengua que parlo a casa". Aquesta pregunta és la que vam utilitzar per determinar la llengua materna dels enquestats. En les dos següents s'havia d'indicar la llengua que s'utilitza majoritàriament amb els amics i la llengua dels estudis.. Contenia dotze preguntes relacionades amb la interpretació on els participants havien d'avaluar la interpretació que acabaven d'escotar: valoració global, veu de l'interpret, fluïdesa, cohesió lògica, transmissió correcta del sentit del discurs original, transmissió completa del sentit del discurs original, terminologia, entonació, pronunciació, accent, gramaticalitat i fiabilitat. Tots aquests aspectes es podien valorar de l'1 (pèssim) fins al 5 (excel·lent). Trobem el qüestionari en l'annex.

3.7 Procediment

Els subjectes del nostre experiment es van dividir en dos grups, en un grup els que tenien el català com a llengua materna i en un altre els de castellà. Una dada curiosa és que mentre que els parlants de castellà arribaven a 44 en els de català només vam poder aconseguir un total de 28 alumnes entre les dues classes, és a dir menys d'un 40% dels enquestats tenen el català com a llengua materna. D'aquesta manera es repeteix una tendència que ja trobem en la nostra titulació, Traducció i Interpretació, on en la majoria

de promocions els alumnes que trien el català com a llengua A no arriba a ser una tercera part del total. En aquesta taula mostrem el perfil dels enquestats.

Grup	Llengua materna	Interpretació simultània
1	Castellà	Castellà amb l'accent marcat d'una persona catalanoparlant.
2	Català	Català amb l'accent marcat d'una persona castellanoparlant.

Per poder avaluar la qualitat de la interpretació simultània amb accent no nadiu, el material que vam escollir per a superposar la interpretació simultània va ser un vídeo d'un discurs de Philip Zimbardo, un famós psicòleg que els alumnes de psicologia ja coneixien. El motiu d'aquesta elecció va ser suggerit per les docents de la matèria: el fet d'exposar un tema que els alumnes ja havien treballat amb anterioritat feia més probable que aquests prestaren total atenció al vídeo. Al vídeo, que originalment estava en anglès, vam afegir una pista d'àudio que simulava una interpretació simultània. Vam descarregar el vídeo original de la plataforma Youtube, vam fer dues gravacions de veu amb l'audacity (una amb cada accent) i vam afegir aquestes al vídeo original amb l'audacity. L'orador escollit per al discurs original, Philip Zimbardo, parlava amb un accent anglès estàndard nord-americà, i la durada del discurs era de tres minuts. La temàtica del discurs era la psicologia del mal, l'efecte lucífer, que com ja hem dit ja coneixien els alumnes i havien estudiat a la mateixa assignatura poc temps abans. El discurs de Zimbardo es va traduir prèviament al castellà i al català, i es va contar amb dues locutores, ambdues estudiants del grau de Traducció i Interpretació per tal que llegiren cadascun dels dos textos traduïts ajustant-los al discurs de Zimbardo simulant una interpretació simultània normal. Els textos donats a les intèrprets fictícies eren exactament iguals, un traduït al castellà i un al català, sense cap tipus d'error gramatical ni lèxic, amb cap contradicció ni cap fals sentit. Per una banda, una de les dos estudiants interpretava a Philip Zimbardo en castellà però amb un marcat accent català, és a dir en aquesta interpretació es podia apreciar un fort accent no nadiu per dels part parlants nadius de castellà. Per l'altra banda, la segona locutora feia el contrari, interpretava l'orador en català però amb accent castellà, és a dir amb l'accent d'una persona que no

té el català com a llengua materna i que ha fet ús d'aquest poques vegades, per tal que els parlants nadius de català avaluessin la interpretació.

Una vegada dividits en grups, els catalanoparlants eixien de l'aula i quedaven a l'espera del seu torn. Mentrestant, als castellanoparlants se'ls repartien els qüestionaris que emplenarien més tard i se'ls explicava que estaven assistint a un experiment relacionat amb la interpretació simultània, se'ls demanava que pararen atenció al vídeo que anaven a veure i que després avaluessin tots els aspectes de la interpretació simultània que apareixien als qüestionaris que prèviament els havíem donat. Per guiar-nos millor, la primera pregunta del qüestionari anònim que se'ls repartia als participants era quina era la seua llengua materna, és a dir la que parlaven a casa des que havien nascut. Hem utilitzat aquesta primera resposta per tal de determinar si els subjectes eren catalanoparlants o castellanoparlants, és a dir en aquest experiment no existeix distinció entre tenir el català com a llengua materna i ser catalanoparlant (i el mateix amb el castellà), ja que en la segona i tercera pregunta (llengua utilitzada majoritàriament amb els amics en el cas de la segona, i llengua dels estudis en la tercera) les respostes canviaven.

En el qüestionari anònim d'avaluació els participants tenien que avaluar la interpretació que acabaven d'escoltar: valoració global, veu de l'interpret, fluïdesa, cohesió lògica, transmissió correcta del sentit del discurs original, transmissió completa del sentit del discurs original, terminologia, entonació, pronunciació, accent, gramaticalitat i fiabilitat. Tots aquests aspectes es podien valorar de l'1 (pèssim) fins al 5 (excel·lent). En finalitzar l'experiment, es van recollir els qüestionaris i les dades d'aquests es van plasmar en una fulla de càlcul de Microsoft Excel.

3.8 Anàlisi de dades:

En la següent taula mostrarem la mitjana aritmètica de les puntuacions de cada pregunta del qüestionari.

Pregunta	Grup 1 (Castellà)	Grup 2 (Català)
1. Expresseu la valoració global de la qualitat de la interpretació simultània que acabeu d'escoltar.	3	3,107
2. Avalua la veu de l'interpret en un rang de 5 punts	3,068	3,178
3. Avalua la fluïdesa de la interpretació	3,136	3,535

4. Avalua la cohesió lògica de la interpretació	3,340	3,535
5. Avalua la transmissió correcta del sentit del discurs original	3,295	3,464
6. Avalua la transmissió completa del sentit del discurs original	3,181	3,607
7. Avalua la terminologia utilitzada en la interpretació	3,477	3,678
8. Avalua l'entonació de la intèrpret	2,477	3,142
9. Avalua la pronunciació de la intèrpret	3,159	3,642
10. Avalua l'accent de la intèrpret	3,477	3,714
11. Avalua la gramaticalitat de la interpretació	3,272	3,607
12. Avalua la impressió de fiabilitat que t'ha causat la interpretació	2,931	3,357

En aquests resultats és on apareix la primera i major curiositat del nostre experiment. Amb la possibilitat de valorar l'accent de la intèrpret de l'1 al 5, sent 1 pèssim i 5 excel·lent, en ambdós casos obtenim una mitja de resultats per damunt del 3. En el cas de la interpretació en català amb un accent castellanitzat, els oients no van castigar el marcat accent castellà de la intèrpret, més bé al contrari, van fer una valoració molt positiva d'aquest: una mitjana de 3'71 i fins a nou persones (quasi una tercera part dels enquestats) que puntuaven l'accent amb un 5 d'excel·lent. Cap subjecte va puntuar amb un 1 de pèssim l'accent de la intèrpret i només quatre d'entre vint-i-vuit el van puntuar amb un 2. Però no només ens trobem amb un paràmetre ben valorat, sinó que l'accent és l'apartat millor valorat pels subjectes catalanoparlants. La mitjana de 3'71 és el resultat més alt obtingut d'entre els dos grups que van emplenar els qüestionaris.

El resultat és pràcticament idèntic amb la interpretació en castellà amb l'accent marcat català. La mitjana és de només tres dècimes per baix del català, és a dir 3'47. Però en aquest cas, només set dels enquestats van puntuar l'accent de la intèrpret amb un 5, és a dir només un 15% del total front al quasi 33% del català. Pel que respecta a les qualificacions baixes, també en aquest cas difereix dels resultats del català, i fins a dues persones qualifiquen l'accent de la intèrpret de pèssim amb un 1. També aquesta mitjana de 3'47 és la puntuació més alta del qüestionari dels castellanoparlants, només empatada amb la valoració de la terminologia utilitzada per la intèrpret.

Un altre fet curiós que ens sorprèn en observar els resultats, és que en ambdós llengües coincideix el paràmetre pitjor puntuat, i tant els grups que tenen com a llengua materna el català com els que tenen com a llengua materna el castellà castiguen l'entonació de la intèrpret amb la puntuació més baixa del qüestionari. La mitjana dels

catalanoparlants és d'un 3'14 mentre que la dels castellanoparlants baixa fins a un 2'47, sent aquesta la puntuació més baixa obtinguda en els qüestionaris.

En quant a la valoració global de la qualitat de la interpretació, la tendència torna a ser comú en els dos grups. Tant per al grup castellanoparlant com per al catalanoparlant la valoració global de la qualitat de la interpretació és alta. En els subjectes catalanoparlants trobem una mitjana de 3'1 sobre 5 i en els subjectes castellanoparlants només una dècima menys, amb un resultat de 3.

La tendència general és que els usuaris castellanoparlants puntuen més baix tots els aspectes de la interpretació simultània. En totes les preguntes la mitjana total de les respostes es troba per baix del resultat dels usuaris de català.

4 Conclusions

Com hem vist en els resultats, a diferència de l'experiment original, en aquest no ha sigut possible verificar la primera hipòtesi. Els parlants de castellà no són més tolerants a l'accent no nadiu (en aquest cas català) que els de català. Encara que cap dels dos grups ha castigat l'accent en les seues puntuacions, els oients catalanoparlants l'han puntuat lleugerament per damunt dels castellanoparlants. Es tracta d'una diferència molt poc significativa, de tan sols tres dècimes.

Per una altra part, la segona hipòtesi tampoc s'ha complert en aquesta rèplica. Cap dels dos grups ha castigat la qualitat de la interpretació a pesar d'escotar aquesta amb un accent no nadiu.

Dels resultats dels qüestionaris es pot extreure també la següent conclusió: encara que les diferències de puntuació entre els dos grups no són molt grans, els oients de la interpretació en castellà han puntuat tots i cadascun dels aspectes de la interpretació de manera més baixa que els oients catalanoparlants. Ens trobem davant de persones que no són expertes en llengües ni interpretació, i a les quals els podria resultar difícil distingir entre l'accent i la pronunciació per exemple, o cohesió lògica i transmissió completa del sentit... Encara que l'accent no nadiu de la locutora no ha sigut castigat amb puntuacions baixes per part de l'oient, si que ho han sigut altres paràmetres com l'entonació, la veu, o la impressió de fiabilitat. Es podria suposar que estan directament relacionats, o que bé els oients al no saber distingir totalment entre ells, els han relacionat o fins i tot confós. D'aquesta manera, podríem dir que l'accent ha afectat la

resta de paràmetres puntuats pels oients degut a la falta de tolerància cap aquest per part dels oients castellanoparlants, i ha afectat també a la qualitat de la interpretació, que com la resta de paràmetres també s'ha puntuat per baix.

En l'experiment original la mostra era només d'uns 120 enquestats, per tant la dimensió de l'experiment era petita com per a treure conclusions aplicables a tothom. A més, la situació sociolingüística de l'entorn on es va fer l'experiment era una determinada que no es donarà en altres llocs o altres combinacions de llengües. Per posar un exemple, els participants van escoltar una interpretació en cantonès que tenia accent mandarí. La impressió estereotipada de Xina, tant econòmica com política, que existeix a Hong Kong, així com el ressentiment i fins i tot menyspreu cap a Xina continental hauria pogut causar la baixa tolerància d'aquesta interpretació.

El mateix ocorre amb la nostra rèplica. Hem comptat amb només 72 participants en l'experiment, i per tant les conclusions no són extrapolables. El context en què ens trobem a la Universitat Jaume I no és el mateix que si per exemple, anem a una ciutat on només és oficial el castellà i l'accent no nadiu per avaluar és el d'una altra comunitat autònoma i no el d'un parlant d'una altra llengua. Per exemple, hauria sigut diferent el resultat si l'accent de la intèrpret hagués sigut anglès? O si haguérem utilitzat un accent andalús i un gallec?

En definitiva, és molt difícil determinar si l'accent no nadiu afecta a la qualitat d'una interpretació, i també la tolerància dels oients a aquest. Sempre afectaran a l'opinió de l'oient factors culturals, geogràfics o lingüístics. Per determinar la influència de l'accent s'haurien d'afegir tants paràmetres als qüestionaris que aquests serien eterns, i deuríem experimentar amb molts parells de llengües diferents per tal d'observar si les tendències coincideixen de manera general o es donen situacions diferents en cada parell de llengües (com ens ha passat a nosaltres).

Realitzar aquest treball ens ha permès complir el nostre objectiu principal: estudiar la interpretació des d'un punt de vista nou per a nosaltres. En la nostra titulació han sigut molt pocs els aspectes teòrics relacionats amb la interpretació que hem pogut estudiar, ja que com vam comentar amb anterioritat, les hores dedicades a assignatures d'interpretació són poques si les comparem amb les que dediquem a la traducció, i ens trobem davant d'assignatures generalment pràctiques que ens ajuden a adquirir destreses necessàries per a interpretar però que no aprofundeixen en el camp de la interpretació de

manera teòrica. Gràcies a l'estudi dels paràmetres de qualitat de la interpretació hem pogut relacionar els nostres coneixements pràctics amb algunes de les investigacions centrades en la interpretació, i això ens ha permès observar aquesta des d'una perspectiva que fins el moment no coneixíem. En definitiva, aplicant els nostres coneixements pràctics a la teoria utilitzada per a la realització del treball ens n'hem adonat que el que nosaltres podem considerar una bona (o mala) interpretació quan ens llevem els auriculars i abandonem la cabina pot no ser-ho per una altra persona, depenent del context psicosocial i cultural, l'accent, l'entonació, o la gramaticalitat.

Com ja hem indicat, caldria aprofundir molt més en aquest camp d'estudi per tal de poder arribar a determinar algun dia de manera exacta i universal allò que fa que una interpretació arribi a ser perfecta. Per exemple, només amb el paràmetre accent, deuríem estudiar molts parells de llengües diferents d'entre milers de contextos lingüístics i socials, i aquest és només un d'entre molts altres paràmetres.

Nosaltres, mentrestant, seguirem intentant aconseguir aquesta perfecció fent el que més ens agrada: interpretar.

5 Bibliografia

BÜHLER, H. (1986): «Linguistic (semantic) and Extra-Linguistic (pragmatic) criteria for evaluation of conference interpretation and interpreters». *Multilingua*, 231-235.

CHEUNG, A. (2003): «Does accent matter? The impact of accent in simultaneous Interpretation into Mandarin and Cantonese on perceived performance quality and listener satisfaction level»

COLLADOS, A., M.M. FERNÁNDEZ Y D. GILE (2003): *La evaluación de la calidad en intérpretación: investigación*. Granada: Comares.

_____ (1998): «La evaluación de la calidad en interpretación simultánea. La importancia de la comunicación no verbal». Granada: Comares

GILE, D., A. COLLADOS, M.M. FERNÁNDEZ (2003): «Quality Assessment in Conference Interpreting: Methodological Issues», en *La evaluación de la calidad en interpretación: investigación*. Granada: Comares

KURZ, I. (1989): «Conference Interpreting: User Expectations», en *Coming of age. Proceedings of the 30th Conference of the ATA*, 143-148. Medford, N. J.: Learned Information.

ZHANG, B. I R.YANG, R. (2004): «*Puthongua education and language policy in postcolonial Hong Kong*» en *Language Policy in the People's Republic of China. Theory and Practice Since 194*, 143-160.

MUNRO, M.J. (1998) «The Effects of Speaking Rate on Listener Evaluations of Native and Foreign-Accented Speech» En *Language Learning*, 158-182.

SANCHO, M. (2013): «Incidencia de los parámetros paralingüísticos y kinésicos en la evaluación de la calidad de la interpretación consecutiva. Estudio de caso.»

STÉVAUX, E. (2007): «La incidencia del parámetro acento», en COLLADOS AÍ, A., E. M. PRADAS MACÍAS., E. STÉVAUX y O. GARCÍA BECERRA (Eds.), *La evaluación de la calidad en interpretación simultánea: parámetros de incidència*. Granada: Comares.

6 Annex

6.1 Qüestionari d'avaluació

SEXO/SEXE: EDAD/EDAT: LENGUA MATERNA/LLENGUA MATERNA:

Esto es un cuestionario anónimo para un TFG de Traducción e Interpretación. Muchas gracias por vuestra colaboración. *Aquest és un qüestionari anònim per a un TFG de Traducció i Interpretació. Moltes gràcies per la vostra col·laboració.*

CUESTIONARIO DE EVALUACIÓN

QÜESTIONARI D'AVALUACIÓ

Valora del 1 al 5 siendo 1 pésimo y 5 excelente.

Valoreu de l'1 al 5, 1 com a pèsim i 5 com a excel·lent.

Acabáis de escuchar la interpretación simultánea de un discurso en inglés de Philip Zimbardo. Os agradeceríamos ahora que contestarais a las siguientes cuestiones.

Heu escoltat la interpretació simultània d'un discurs en anglès de Philip Zimbardo. Us agrairíem ara que contestareu a les següents qüestions.

1. Emitid vuestra valoración global de la calidad de la interpretación simultánea escuchada.

Expresseu la vostra valoració global de la qualitat de la interpretació simultània que acabeu d'escoltar.

1	2	3	4	5

2. Evalua la voz del intérprete en un rango de 5 puntos

Avalua la veu de la intèrpret en un rang de 5 punts

1	2	3	4	5

3. Evalua la fluidez de la interpretación

Avalua la fluïdesa de la interpretació

1	2	3	4	5

4. Evalúa la cohesión lógica de la interpretación:

Avalua la cohesió lògica de la interpretació:

1	2	3	4	5

5. Evalúa la transmisión correcta del sentido del discurso original:

Avalua la transmissió correcta del sentit del discurs original:

1	2	3	4	5

--	--	--	--	--

6. Evalúa la transmisión completa del sentido del discurso original:

Avalua la transmissió completa del sentit del discurs original:

1	2	3	4	5

7. Evalúa la terminología utilizada en la interpretación:

Avalua la terminologia utilitzada en la interpretació:

1	2	3	4	5

8. Evalúa la entonación de la intérprete

Avalua la entonació de la intèrpret

1	2	3	4	5

9. Evalúa la pronunciación de la intérprete

Avalua la pronunciació de la intèrpret

1	2	3	4	5

10. Evalúa el acento de la intérprete

Avalua l'accent de la intèrpret

1	2	3	4	5

11. Evalúa la gramaticalidad de la interpretación:

Avalua la gramaticalitat de la interpretació

1	2	3	4	5

12. Evalúa la impresión de fiabilidad que te ha causado la interpretación:

Avalua impressió de fiabilitat que t'ha causat la interpretació

1	2	3	4	5

¡MUCHAS GRACIAS!

MOLTES GRÀCIES!

6.2 Transcripcions

6.2.1 Castellà

Filósofos, dramaturgos, teólogos llevan siglos peleándose con esta pregunta: “¿Qué hace que la gente se vuelva mala?”. Yo me hacía esta pregunta cuando era un niño. Crecí en el sur del Bronx, en un gueto en Nueva York, rodeado del mal. Tenía amigos que eran realmente buenos niños que vivieron repetidamente la historia del Dr Jekyll y Mr Hyde, es decir, tomaban drogas, se metían en problemas, los metían en la cárcel, algunos fueron asesinados... Así que cuando leí el libro... pero obviamente eso es ficción, la pregunta está en la vida real, y más importante aún, es esa línea entre el bien y el mal, esa línea sobre la que a la gente privilegiada le gusta pensar que es fija e impermeable, con ellos en el lado del bien y el resto en el lado del mal. Yo sabía que esa línea se podía mover y que era permeable: la gente buena se podía ver tentada a cruzar la línea, y bajo las circunstancias adecuadas, los niños malos se podían recuperar con ayuda, con rehabilitación. Para empezar, podríamos hacerlo con esta maravillosa ilusión óptica de Escher. Si la miras y te fijas en el blanco lo que ves es un mundo lleno de Ángeles, pero fijémonos mejor, cuando lo hacemos aparece el diablo, los demonios del

mundo. Esto nos dice diferentes cosas, una, que el mundo ha estado, está y estará compuesto por el bien y el mal. El bien y el mal es el ying y el yang de la condición humana, y esto me dice algo más, si os acordáis... El ángel favorito de dios era Lucifer, aparentemente Lucifer significa la luz, la estrella de la mañana en algunas escrituras, y él desobedeció a Dios, la peor y mayor de las desobediencias, y cuando lo hizo, el arcángel Miguel fue enviado para desterrarlo fuera del cielo junto a otros ángeles caídos. Entonces Lucifer descendió al infierno, se transformó en Satán, en el demonio, y nació la fuerza del mal en el universo. Paradójicamente, fue dios quien creó el infierno como un sitio para almacenar el mal, aunque por lo visto no hizo muy buen trabajo.

6.2.2 Català

Filòsofs, dramaturgs i teòlegs porten segles barallant-se amb esta pregunta: "Què fa que la gent es torne mala?". Jo em feia esta pregunta quan era un xiquet. Vaig créixer en el sud del Bronx, en un gueto a Nova York, rodejat del mal. Tenia amics que eren realment bons xiquets que van viure repetidament la història del Dr Jekyll i Mr Hyde, és a dir, prenen drogues, es ficaven en problemes, els ficaven en la presó, alguns van ser assassinats... Així que quan vaig llegir el llibre... però òbviament això és ficció, la pregunta està en la vida real, i més important encara, és eixa línia entre el bé i el mal, eixa línia que la gent privilegiada vol pensar que és fixa i impermeable, amb ells en el costat del bé i la resta en el costat del mal. Jo sabia que eixa línia es podia moure i que era permeable: la gent bona es podia veure temptada a creuar la línia, i davall les circumstàncies adequades, els xiquets roïns es podien recuperar amb ajuda, amb rehabilitació. Per a començar, podríem fer-ho amb esta meravellosa il·l·lusió òptica d'Escher. Si la mires i et fixes en el blanc el que veus és un món ple d'àngels, però fixem-nos millor, quan ho fem apareix el diable, els dimonis del món. Açò ens diu diferents coses, una, que el món ha estat, està i estarà sempre compost pel bé i el mal. El bé i el mal són el ying i el yang de la condició humana, i açò em diu un poc més, si us recordeu... L'àngel favorit de déu era L·lucifer, aparentment L·lucifer significa la llum, l'estrela del matí en algunes escriptures, i ell va desobeir Déu, la pitjor i major de les desobediències, i quan ho va fer, l'arcàngel Miguel va ser enviat per a desterrar-lo fora del cel junt amb altres àngels caiguts. Llavors L·lucifer va descendir a l'infern, es va transformar en Satan, en el dimoni, i va néixer la força del mal en l'univers.

Paradoxalment, va ser déu qui va crear l'infern com un lloc per a emmagatzemar el mal, encara que pel que sembla no ho va fer del tot bé.

6.3 Vídeos

El material audiovisual que forma part d'aquest treball de final de grau es troba adjunt al mateix treball en l'apartat de l'Aula Virtual destinat a aquesta finalitat.